Cégek fiktív eladásában közreműködő ügyvéd

adócsalás

BH2013. 175

Elköveti az „intellektuális” közokirat-hamisítás bűntettét az az ügyvéd, aki közreműködik cégek fiktív adásvételében, valamint abban, hogy a fiktív adásvétel szerinti, a valóságnak meg nem felelő adatok kerüljenek a cégnyilvántartásba [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés *c)* pont].

A városi bíróság a 2010. november 17. napján kelt ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 203 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében, amelyből 86 rendbeli cselekmény kísérleti szakban maradt [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 274. § (1) bekezdés *c)* pont].

Ezért őt halmazati büntetésül - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - 1 év 4 hónap börtönbüntetésre, valamint 100 000 forint pénzmellékbüntetésre ítélte és meg nem fizetése esetére rendelkezett a pénzmellékbüntetés átváltoztatásáról.

Ugyanakkor a II. rendű terheltet 4 rendbeli, a Btk. 274. §-a (1) bekezdésének *c)* pontja szerint minősülő közokirat-hamisítás bűntette miatt emelt vád alól felmentette.

A megállapított tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt 2006. évben ismeretségi, majd üzleti kapcsolatba került a II. rendű terhelttel, aki, mint ügyvéd egy ügyben a képviseletét is ellátta.

Az I. rendű terhelt az 1990-es évektől kezdve a vállalkozói szférában dolgozott. A munkája során többezres „ügyfélkörrel”, céggel, vállalkozással került kapcsolatba, akik közül többen megkeresték azzal, hogy a cégüket eladnák vagy cégeket vennének. Az I. rendű terhelt a 2006-os évben cégek eladásának és vételének közvetítésével foglalkozott.

A 2006-os évben az I. rendű terhelt az ügyvédként dolgozó II. rendű terhelttől érdeklődött az iránt, hogy a cégek eladása, illetve vétele során az ezekkel kapcsolatos cégiratok megszerkesztését elvállalja-e. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelttel közölte, hogy a társasági szerződések módosításait, az ezekhez kapcsolódó okiratokat - így többek között a taggyűlési jegyzőkönyveket, üzletrész átruházási szerződéseket, társasági szerződést módosító okiratot -, valamint a cégbírósági eljáráshoz szükséges változás bejegyzési kérelmet 50 000 forintért készíti el, és azokat a cégbírósághoz benyújtja. Az I. rendű és a II. rendű terheltek megállapodtak abban, hogy a gazdasági társaságok eladása, illetve vétele során a társasági szerződésmódosításokat, valamint az ezekhez kapcsolódó okiratokat a II. rendű terhelt 50 000 forintért készíti el.

A 2006-os évben az I. rendű terhelt újságokban hirdetést adott fel az alábbi szöveggel: „Cégét a legjobb feltételekkel megvásárolom, akár adósságokkal terhelten is”. Az I. rendű terhelt a hirdetésekben közölte a telefonszámát, valamint azt, hogy cégek eladásával és vételével - közvetítésével - foglalkozik.

Az I. rendű terhelt a megismerkedésüket követően a III. rendű és a IV. rendű terheltekkel közölte, hogy cégeket kellene a nevükre venni pénzért, amelyért cégenként ketten 50 000 forintot kapnának. Közölte velük azt is, hogy a „nevükre kerülő cégek” tartozásokat halmoztak fel, azonban azokat felszámolási eljárás során a későbbiekben meg fogják szüntetni.

Az ítélet 1-től 216. tényállási pontjában megjelölt gazdasági társaságok tulajdonosváltozása során az új tulajdonosok egyetlen alkalommal sem fizettek vételárat a volt eladóknak. A gazdasági társaságok üzletrészét, vagyoni betétjét értékesítő, átadó személyek - eladók - fizettek esetenként 198 000-200 000 forint közötti összeget az I. rendű terheltnek. Az I. rendű terhelt abból ügyvédi munkadíjként 50 000 forintot, közzétételi díj címén Bt.-k esetében további 15 000 forintot, Kft.-k esetében 23 000 forintot adott át a II. rendű terheltnek. A gazdasági társaságokat átvevő III-XXI. rendű terheltek az I. rendű terhelttől cégenként 50 000 forintot vettek át, amelyen egymás között fele-fele arányban megosztoztak.

Az I. és II. rendű terhelt tudták azt, hogy a gazdasági társaságokat megvásárló (fent felsorolt rendű) terhelteknek nem áll szándékában a megvásárolt gazdasági társaságok üzemeltetése, működtetése. A cégekkel nem kívánnak gazdasági tevékenységet folytatni. Az ügyletek során az okiratok aláírása számukra pénzkereseti lehetőség volt.

A II. rendű terhelt az érintett (1-216.) tényállási pontokban (kivéve: a 6., 7., 19., 150., 175-181., 186., és 200. pontot) kifejtettek szerint a valótlan tartalmú változásbejegyzési kérelmeket továbbította a céginformációs szolgálat, illetve a cégbíróságok felé a cégnyilvántartásba történő bejegyzés végett.

A cégnyilvántartásról, a cégbírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 32. §-ának (4) bekezdése alapján a cégbejegyzési (változás bejegyzési) eljárásban jogi képviselet kötelező.

A Ctv. 37. §-ának (3) bekezdése alapján a bejegyzési (változás bejegyzési) kérelmet és annak mellékleteit a jogi képviselő elektronikus okirat formájában, elektronikus úton küldi meg a céginformációs szolgálathoz.

A Ctv. 38. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha a bejegyzési (változás bejegyzési) kérelem informatikai szempontból szabályszerűen került benyújtásra, a céginformációs szolgálat haladéktalanul továbbítja az illetékes cégbírósághoz.

A Ctv. 46. §-ának (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a cégbíróság legkésőbb a bejegyzésre irányuló kérelem érkezésétől számított 15 napon belül dönt a bejegyzésről vagy a kérelem elutasításáról.

A cégnyilvántartás közhiteles nyilvántartás. A terheltek hozzájárultak ahhoz, hogy e közhiteles nyilvántartásba valótlan adatok kerüljenek bejegyzésre.

Az elsőfokú bíróság az ítélet jogi indokolásában tényként állapította meg, hogy a terhelteket, így a II. rendű terheltet is a bűncselekmények elkövetése során mindvégig a haszonszerzés motiválta. A II. rendű terhelt ügyletenként 50 000 forintban, a 203 rendbeli cselekmény alapján mindösszesen 10 150 000 forintban részesült, a bűncselekmények elkövetése révén ekkora összeggel gazdagodott.

A Btk. 274. §-a (1) bekezdésének *c)* pontja szerinti közokirat-hamisítás bűntettének megállapíthatósága körében rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a II. rendű terhelt által szerkesztett okiratok, illetve ügyletek ugyan formailag szabályosak voltak, azonban a II. rendű terhelt tudata valamennyi ügyletkötés során átfogta azt, hogy olyan jogügyletekben működik közre, amelyek jogszabályba ütköznek és közreműködésének eredményeként a közhiteles cégnyilvántartásba valótlan adatok és tények kerülnek bejegyzésre. Így többek között valótlan székhelyek kerülnek bejegyzésre, és az új tulajdonosok és vezető tisztségviselők e társaságokat egyáltalán nem kívánják működtetni. A társaságokkal kapcsolatban semmilyen információval nem rendelkeznek.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II. rendű terhelt felmentésért jelentett be fellebbezést.

A másodfokon eljárt megyei bíróság a 2011. november hó 28. napján tartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt

vonatkozásában megváltoztatta. Megállapította, hogy a 203 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettéből 26 rendbeli a kísérlet. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

A másodfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az elsőfokú bíróság által mérlegelt körülmények között szóba sem jöhet, hogy a terheltek - így a II. rendű terhelt - nem tudtak arról, hogy a cégbírósági bejegyzések tartalmilag valótlanságot tartalmaznak. A cégek üzletrészeinek a megvásárlásáról készült szerződések a vételárat (1 forinttól több millió forintig) és annak megfizetését rögzítik. Ezzel szemben a valóságban az eladók fizettek a vevőknek. A vevői oldalon jelentkező terheltek akarata nem irányult a társaságok működtetésére. A szerződésekkel a társaságok formális névre vétele történt. Erről valamennyi terhelt, így a II. rendű terhelt is tudott. A II. rendű terhelt tevékenysége ellentétben állt az ügyvédi törvényben foglaltakkal. A II. rendű terhelt tudta, hogy közreműködésével valótlan adatok kerülnek a cégnyilvántartásba.

Rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a cégügyek ügyvédi ellenjegyzéshez kötése garanciális jellegű. Az ügyvéd ezzel bizonyítja, hogy az okirat nem csak a felek akaratának, de a jogszabályoknak is megfelel. A veszteséges cégek adásvételénél nem elégséges a felek „szerződési akaratának" írásba foglalása. Ilyen esetben egy mélyebb kutatásnak, érdeklődésnek kell megelőznie a szerződéskötést. Az ügyvédnek meg kell tagadnia a közreműködést, ha jogszabálysértést észlel.

Kifejtette továbbá a másodfokú bíróság, hogy az objektív körülményekből okkal kellett volna felmerülni a II. rendű terheltben, hogy az üzletrész átruházás a jogszabályok kijátszására irányul, és e szerződések semmisek. Ez esetben pedig az ügyvédnek meg kell tagadnia a szerződés elkészítését, ellenjegyzését, mert ellenkező esetben az ügyvédi foglalkozás szabályait szegi meg szándékosan. II. rendű terhelt azonban, mint ügyvéd aktív részese volt a jogszabályok kijátszásának.

A fentiekből következően a másodfokú bíróság megállapította, hogy a tényállásból az elsőfokú bíróság helyes következtetést vont le a II. rendű terhelt bűnösségére, a minősítést pedig kizárólag a kísérleti szakban maradt bűncselekmények tekintetében pontosította.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Az indítvány érvei szerint nem ütközik jogszabályba, ha az új tulajdonosok az általuk megvásárolt gazdasági társaságot a jövőre nézve nem kívánják működtetni, azaz gazdasági tevékenységet nem kívánnak folytatni.

Az ügyvéd terhelt azzal a magatartásával, hogy a feleket együttes jelenlétükben az általuk kötendő jogügylet tartalmáról, annak kihatásairól megfelelő jogi tájékoztatással ellátta és az általa ismert körben a vevők részére a gazdasági tájékoztatást is megadta, eleget tett az ügyvédi törvény rendelkezéseinek, valamint a Gt. és a cégeljárás szabályainak is.

Az indítvány szerint azért is tévesen került sor a Btk. 274. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott közokirat-hamisítás törvényi tényállási elemeinek a megállapítására és a II. terhelt bűnösségének megállapítására, mert a bíróságok által megállapított és a felülvizsgálat során irányadó tényállás szerint a vevők megvásárolták a gazdasági társaságokat. Ezt a II. rendű terhelt által szerkesztett, ellenjegyzett, és a cégbírósághoz benyújtott okiratok alátámasztják.

Az a körülmény, hogy a megvásárlását követően a vevők nem kívánták működtetni a céget, vagy azzal nem kívántak gazdasági tevékenységet folytatni, a Btk. 274. §-ban meghatározott intellektuális közokirat-hamisítás törvényi tényállása szerint nem tényállásszerű. E bűncselekmény (is) csak olyan adatok vagy tények tekintetében követhető el, amelyek a közokirat bizonyító erejének köréhez tartoznak. Az irányadó tényállásban rögzített adatok és tények pedig nem tartoznak e körbe.

A kifejtettekre figyelemmel a II. rendű terhelt védője elsődlegesen a büntető anyagi jogi szabályok megsértése miatt a jogerős ítélet megváltoztatását, a II. rendű terhelt bűncselekmény hiányában történő felmentését, másodlagosan pedig az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapulvétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. §-a (1) bekezdésének *a)* és *c)* pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bekezdés] bírálta felül.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. A Be. 416. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontja alapján felülvizsgálatnak büntető anyagi jogi szabálysértés, valamint a *c)* pontja alapján - a Be. 373. § (1) bekezdésének I. *b)* vagy *c)* pontjában, illetve a II-IV. pontjában pontosan meghatározott, kimerítően felsorolt - eljárási szabálysértések esetén van helye.

Felülvizsgálati okra hivatkozott a II. rendű terhelt és a védő, amikor azt állította, hogy a felülvizsgálat során irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt bűnösségének kimondására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor [Be. 416. § (1) bekezdés *a)* pontja].

Az indítvány szerint - az irányadó tényállás alapján - a vevők megvásárolták a gazdasági társaságokat. A II. rendű terhelt által szerkesztett, ellenjegyzett és a cégbírósághoz benyújtott okiratok ezzel egyező tartalmúak. Ily módon az okiratok tartalmának valódiságába vetett bizalom nem sérült és a cégnyilvántartás a valódi tartalmú okiratoknak megfelelően rögzítette és tartotta nyilván az új tulajdonosok társaságban fennálló tulajdonát.

A Kúria a II. rendű terhelt és védőjének felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak.

A bíróságok által megállapított tényállás lényege szerint a II. rendű terhelt, mint ügyvéd olyan jogügyletekben működött közre, amelyek kétségtelenül és nyilvánvalóan a jogszabályba ütköznek. A jogszabály alapján kötelező jogi képviselet folytán kikerülhetetlen aktív ügyvédi közreműködésével, tudtával a cégnyilvántartásba valótlan adatok és tények kerültek. Tudott arról, hogy vevői szerepet vállaló terheltek nem kívánták a társaságokat megvenni. Nem volt valódi cégvásárlási vételi szándékuk, csupán a nevüket adták az adásvételi szerződésekhez. Nem megvásárolták a cégeket, hanem pénzt kaptak azért, hogy a nevükre vegyék azokat. Ennek megfelelően már az adásvételi szerződések megkötésekor sem állt szándékukban gazdasági tevékenységet folytatni a megvásárolt társaságok keretében és működtetni a nevükre vett társaságokat. Az okiratok aláírása számukra kizárólag pénzkereseti lehetőség volt. Az irányadó tényállás tartalmazza mindezt.

Az alapügyben eljárt bíróságok megállapították, hogy

- a cégek megvásárlása során a jogi munkát, a szerződések és egyéb okiratok szerkesztését a II. rendű terhelt végezte, a cégbírósági eljáráshoz szükséges okiratokat ő nyújtotta be;
- a cégeket megvásárló személyek (akik közül többen alkalmi munkából éltek, volt, aki hajléktalan életformát folytatott, a havi jövedelmük 100 000 forint alatt volt) sem szakmai felkészültséggel, sem anyagi forrással nem rendelkeztek ahhoz, hogy a tartozásokkal terhelt gazdasági társaságok megvételét követően azokat tovább működtessék, az anyagi helyzetüket stabilizálják,
- a cégeket megvásárló személyek a gazdasági társaságok vezetéséhez szükséges információkkal sem rendelkeztek, s minderről a II. rendű terheltnek is tudomása volt.

II. rendű terhelt a cégek adásvétele során egyes személyekkel több cég kapcsán is kapcsolatba került - így pl. III. rendű terhelt 76 cég, IV. rendű terhelt 105 cég, X. rendű terhelt 51 cég vevőjeként szerepelt. Azt is tudta, hogy a „megvásárolt" társaságok új székhelye 3-4 magánlakásba került bejegyzésre. Az új tagok adott esetben az adásvételi szerződés aláírásakor hallották először a társaság nevét. A „megvásárolt" cégek tevékenységi körét, anyagi helyzetét nem ismerték, legtöbbször a könyvelési anyagot sem tekintették meg.

A II. rendű terheltnek tudomása volt arról, hogy az I. rendű terhelt fizette ki az új vevőket, és tudott arról is, hogy a régi tagok fizettek az új tagoknak a cégek „megvásárlásáért".

A bíróságok helytálló jogértelmezéssel állapították meg a terhelt bűnösségét a Btk. 274. § (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott (ún. intellektuális) közokirat-hamisítás bűntettében. E bűncselekményt az követi el, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt, vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba.

Az 1/2004. BJE határozatban foglalt iránymutatás szerint e bűncselekmény elkövetési tárgya lehet minden olyan közokirat, amelynek rendeltetése, hogy a benne foglalt adat valóságát teljes bizonyító erővel bizonyítsa.

A cégjegyzék a céget, a cégre vonatkozó adatokat tartja nyilván. A cégbíróságok által vezetett cégnyilvántartás közokirat. Az abban feltüntetett adatok valóságát, azok változását közhitelesen tanúsítja.

II. rendű terhelt a cégbejegyzéshez (változásbejegyzéshez) szükséges és a cégbírósághoz bejegyzés végett benyújtott cégiratokon a tényállással érintett cégekre vonatkozó - és a cégnyilvántartás által közhitelesen tanúsított - valótlan adatokat (nem létező tagokat, képviselőket, székhelyet, gazdasági tevékenységet) - tüntetett fel, és ezek a valótlan adatok - a befejezett bűncselekményként megállapított esetekben - bejegyzésre kerültek a cégnyilvántartásba. Ez a magatartás maradéktalanul alkalmas a Btk. 274. § (1) bekezdésének *c)* pontja szerinti közokirat-hamisítás bűntettének a megállapítására.

Az ügyvédi közreműködés jellegével kapcsolatban a Kúria utal arra, hogy - az elkövetési időszakra figyelemmel - mind a 2006. július 1-je előtt hatályos gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény 20. §-ának (1) bekezdése, mind pedig a 2006. július 1-jétől hatályos gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 18. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a társasági szerződés módosítása ügyvéd (vagy a társaság jogtanácsosa) ellenjegyzését) igényli.

Az ügyvéd az ellenjegyzéssel nem pusztán tanúsítja, igazolja a megtörtént eseményeket. Az ügyvéd nem tanú az ellenjegyzés során. A jogalkotó azért írta elő az ügyvédi ellenjegyzés kényszerét, hogy ezzel is fokozza a jogügyeletek jogszerűségét, és egyúttal további garanciát biztosítson a visszaélésekkel szemben. Az ügyvédi közreműködés az ellenjegyzéshez kötött cégügyletekben tehát garanciális jellegű. Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ütv.) kifejezetten rögzíti, hogy az okirat ellenjegyzésével az ügyvéd bizonyítja, hogy az okirat a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel [Ütv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontja].

Ahhoz, hogy az ügyvéd bármit bizonyítson, az annak alapjául szolgáló tényekről meg kell győződnie, és ezt a reá vonatkozó szabályoknak megfelelően dokumentálnia is kell.

Az irányadó tényállás szerint a gazdasági társaságokat „megvásárló" vevők szándéka valójában nem irányult a formailag megvásárolt gazdasági társaságok tulajdonlására, működtetésére. Kizárólag pénzkereseti lehetőség érdekében vállalták a szerződések aláírását.

A Kúria - az eljárt bíróságokkal azonosan - azt állapította meg, hogy a II. rendű terhelt a hivatására vonatkozó szabályok szándékos, tudatos megszegésével közreműködött a jogszabályok kijátszásában.

A II. rendű terhelt nem hivatkozott arra, hogy a foglalkozásának alapvető szabályait ne ismerte volna. A szakember ügyvéd - akinek éppen az a hivatásbeli kötelessége, hogy az okirat ellenjegyzésével az okirat jogszabályoknak és a felek kinyilvánított akaratának való megfelelését garantálja - foglalkozásának alapvető szabályait szegte meg azzal, hogy a valótlan tartalmú jegyzőkönyveket, adásvételi szerződéseket, egyéb cégdokumentumokat ellenjegyezte, és bejegyzés iránti kérelmével a cégbírósághoz eljuttatta.

A Kúria a fentiek alapján megállapította, hogy az eljáró bíróságok az irányadó tényálláshoz képest nem sértettek anyagi jogszabályt a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapításakor, sem a terhére rótt bűncselekmények jogi minősítése során. Csupán a teljesség igényével utal arra, hogy a II. rendű terhelt valójában önálló tettesként és nem társtettesként követte el a terhére rótt bűncselekményeket. A Btk. 274. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott bűncselekmény elkövetési magatartása ugyanis csak az a közreműködés, amelynek eredményeként az arra feljogosított hivatalos személy - a tévedése folytán - a valótlan adatokat a közokiratba foglalja. Minden más közreműködés, valójában e tettesi magatartást mozdítja elő és ahhoz kapcsolódó bűnsegélyként értékelhető. Ehhez képest társtettesség akkor állapítható meg, ha két vagy több elkövető azonos cselekménnyel - mint pl. közös beadvány benyújtásával - kezdeményezi a valótlan adatok közokiratba foglalását. Mindennek azonban a terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása körében nincs jelentősége.

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a II. rendű terheltet érintően a hatályában fenntartotta. *(Kúria Bfv. II. 550/2012.)*